

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 2. junija 2016*

„Predhodno odločanje — Socialna politika — Načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti — Direktiva 2000/78/ES — Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu — Členi 2, 3 in 6 — Različno obravnavanje na podlagi starosti — Nacionalna zakonodaja, ki v določenih primerih določa višjo obdavčitev na dohodke od pokojnin kot na dohodke od plač — Področje uporabe Direktive 2000/78 — Pristojnost Evropske unije na področju neposrednega obdavčevanja“

V zadevi C-122/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče, Finska) z odločbo z dne 6. marca 2015, ki je prispela na Sodišče 10. marca 2015, v postopku, ki ga je sprožil

C

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, A. Arabadžiev (poročevalec), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalna pravobranilka: J.Kokott,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. decembra 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za C K. Suominen in A. Kukkonen, odvetnik,
- za finsko vlado S. Hartikainen, agent,
- za Irsko J. Quaney in A. Joyce, agenta,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, C. Freire in M. Conceição Queirós, agenti,
- za švedsko vlado A. Falk, U. Persson, N. Otte Widgren, C. Meyer-Seitz, E. Karlsson in L. Swedenborg, agenti,
- za Evropsko komisijo D. Martin in I. Koskinen, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 28. januarja 2016

* Jezik postopka: finščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, členov 2(1) in (2)(a), 3(1)(c) in 6(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79) ter člena 21(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora, ki ga je začel C z namenom izpodbijanja odločbe finske davčne uprave, s katero je bil zavezan k plačilu 6-odstotnega dodatnega davka na del dohodkov od pokojnine, ki po odbitku neobdavčenega zneska presega 45.000 EUR na leto.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V skladu z uvodno izjavo 13 Direktive 2000/78 se ta direktiva „ne uporablja v zvezi s sistemi socialnega zavarovanja in socialnega varstva, katerih ugodnosti ne štejejo za dohodek v smislu opredelitve tega pojma, ki velja pri uporabi člena [157 PDEU]“.
- 4 V skladu s členom 1 te direktive je „[n]amen te direktive [...] opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.
- 5 Člen 2 te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

- (a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;
- (b) se šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar je zaradi kakšne navidez nevtralne določbe, merila ali prakse neka oseba določene vere ali prepričanja, ki ima določen hendikep ali je določene starosti ali spolne usmerjenosti, v primerjavi z drugimi v slabšem položaju, razen če:
 - (i) tako določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje legitimni cilj in je način uresničevanja tega cilja primeren in nujen [...]

[...]“

- 6 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. V mejah pristojnosti, ki so prenesene na [Evropsko unijo], se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

[...]

- (c) zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom;

[...]

3. Ta direktiva se ne uporablja v zvezi s plačili kakršne koli vrste iz državnih programov, vključno s sistemom socialne varnosti ali socialnega zavarovanja.

[...]“

7 Člen 6 te iste direktive določa:

„1. Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

Tako različno obravnavanje je lahko med drugim:

- (a) določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve in poklicnega usposabljanja, zaposlitve in dela, vključno s pogoji glede odpustitve in plačila, za mlade osebe, starejše delavce in osebe, ki so dolžne skrbeti za druge, zato da se spodbuja njihovo poklicno vključenost ali jim zagotavlja varstvo;
- (b) z določitvijo minimalnih pogojev glede starosti, delovnih izkušenj ali delovne dobe glede dostopa do zaposlitve ali kakšnih ugodnosti, povezanih z zaposlenostjo;

[...]

2. Ne glede na člen 2(2) lahko države članice določijo, da določitev upokojitvene starosti ali pridobitev pravice do starostne ali invalidske pokojnine za potrebe panožnih programov [sistemov] socialne varnosti, vključno z določitvijo različnih starosti za delojemalce oziroma skupine ali kategorije delojemalcev v teh programih [sistemih] in z uporabo merila starosti pri izračunu rizičnosti v kontekstu teh programov [sistemov], ne predstavlja diskriminacije zaradi starosti, pod pogojem, da ni rezultat diskriminacije zaradi spola.“

Finsko pravo

8 Člen 124, prvi in drugi odstavek, tuloverolaki (1992/1535) (zakon 1992/1535 o dohodnini) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, določa:

„Vsaka fizična oseba [...] mora državi plačati davek na dohodek od obdavčljivih plač v skladu s progresivno dohodninsko lestvico ter davek od obdavčljivih dohodkov od kapitala po davčni stopnji, določeni za dohodke. Vsaka fizična oseba mora poleg tega državi plačati dodatni davek na dohodke od pokojnine v skladu z določbami četrtega odstavka. Vsi drugi davčni zavezanci morajo plačati davek na obdavčljivi dohodek po davčni stopnji, določeni za dohodke.

[...]

Fizične osebe plačajo 6-odstotni dodatni davek na del dohodkov iz pokojnine, ki po odbitku neobdavčenega zneska presega 45.000 EUR. Za dodatni davek na dohodke od pokojnine veljajo določbe tega zakona ali katerega koli drugega zakona, ki se nanašajo na davek, ki ga je treba plačati državi na podlagi dohodkov od plače.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 9 C je finski državljan, rojen leta 1948, in biva na Finskem. Davčna uprava je zanj določila stopnjo pri viru odtegnjenega davka za akontacijo dohodnine za davčno leto 2013. Pri tem je davčna uprava na podlagi člena 124, prvi in drugi odstavek, zakona 1992/1535 o dohodnini na del njegovih dohodkov od pokojnine obračunala 6-odstotni dodatni davek, če so ti dohodki po odbitku neobdavčenega zneska presegali 45.000 EUR.
- 10 Kot je razvidno iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, je C v davčnem letu 2013 na Finskem prejel pokojnino v višini 461.900,88 EUR, od tega zneska pa je bilo 251.351,10 EUR odtegnjenih na podlagi akontacije dohodnine. C je poleg pokojnine prejel plačo za delo, opravljeno na Finskem.
- 11 Davčna uprava je z odločbo z dne 11. marca 2013 zavrnila pritožbo, ki jo je C vložil glede stopnje pri viru odtegnjenega davka, ki se je uporabila pri obračunu akontacije dohodnine za davčno leto 2013.
- 12 C je to odločbo izpodbijal pri Helsingin hallinto-oikeus (upravno sodišče v Helsinkih, Finska) in navedel, da določb v zvezi z dodatnim davkom na dohodke od pokojnine, ki so določene v členu 24, prvi in četrti odstavek, zakona 1992/1535 o dohodnini, ni mogoče uporabiti za določitev stopnje pri viru odtegnjenega davka za njegove dohodke od pokojnine.
- 13 Helsingin hallinto-oikeus (upravno sodišče v Helsinkih) je to tožbo zavrnilo po tem, ko je ugotovilo, da so cilji, ki se uresničujejo z navedenimi določbami, in sicer – kot je razvidno iz pripravljanih dokumentov za te določbe – povečanje obdavčitve davčnih zavezancev z visokimi pokojninami, v splošnem interesu ter da so splošno sprejeti in v skladu s splošnimi cilji obdavčitve. To sodišče je tudi štelo, da se pravo Unije in s tem Listina ne uporabljata za spor o glavni stvari, ker se v tem sporu obravnava neposredno obdavčevanje, ki je v pristojnosti držav članic.
- 14 C je pri Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče, Finska) vložil prošnjo, naj se mu dovoli vložiti pritožbo zoper odločbo Helsingin hallinto-oikeus (upravno sodišče v Helsinkih). Predložitveno sodišče meni, da se davčni predpisi iz postopka v glavni stvari ne nanašajo na zaposlitev in delovne pogoje v smislu člena 3(1)(c) Direktive 2000/78 in da jih na splošno ni mogoče obravnavati kot ukrep, ki spada na področje uporabe te direktive. Natančneje meni, da ne določajo merila za določitev plače. V nasprotju z zadevo, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), naj te določbe ne bi spadale v materialno pravo Unije.
- 15 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, je cilj zakonodaje iz postopka v glavni stvari pobiranje davkov od prejemnikov pokojnin, ki imajo sposobnost prispevanja, zmanjšanje razlik v višini obdavčitve med pokojninami in plačami ter spodbujanje starejših ljudi, da nadaljujejo z opravljanjem svojega poklica.
- 16 Predložitvenemu sodišču se porajajo dvomi glede vprašanja, ali ta zakonodaja spada na področje uporabe prava Unije, zlasti na področje uporabe Direktive 2000/78, kot je opredeljeno v členu 3 te direktive, in v tem primeru, ali navedena zakonodaja pomeni neposredno ali posredno diskriminacijo na podlagi starosti v smislu člena 2 te iste direktive.
- 17 V teh okoliščinah je Korkein hallinto-oikeus (vrhovno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
„1. Ali je treba člen 3(1)(c) Direktive [2000/78] razlagati tako, da nacionalna ureditev, kot so določbe člena 124, prvi in četrti odstavek, zakona 1992/1535 o dohodnini, ki urejajo dodatni davek na pokojninske prejemke, spada na področje uporabe prava Unije in s tem prepovedi diskriminacije na podlagi starosti v smislu člena 21(1) [Listine]?

Če bi Sodišče na prvo vprašanje odgovorilo tako, da ta primer spada na področje uporabe prava Unije, sta predloženi še drugo in tretje vprašanje.

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali je treba določbe člena 2(1) in člena 2(2)(a) ali (b) Direktive [2000/78] ter člena 21(1) [Listine] razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, kot so določbe člena 124, prvi in četrti odstavek, zakona 1992/1535 o dohodnini, ki urejajo dodatni davek na pokojninske prejemke, v skladu s katerim so pokojninski prejemki fizične osebe, ki so vsaj posredno odvisne od starosti osebe, v določenih primerih obdavčeni bolj kot enako visoki dohodki iz dela?
3. Če navedene določbe Direktive [2000/78] in Listine nasprotujejo nacionalni ureditvi, kot je dodatni davek na pokojninske prejemke, je treba v obravnavanem primeru preizkusiti, ali je treba člen 6(1) navedene direktive razlagati tako, da je mogoče nacionalno ureditev, kot je dodatni davek na pokojninske prejemke, kljub temu v smislu tega predpisa šteti za objektivno in primerno ter upravičeno z legitimnim ciljem, predvsem zakonitim ciljem s področja politike zaposlovanja, trga dela in poklicnega izobraževanja, glede na to, da je namen dodatnega davka na pokojninske prejemke, kot to izhaja iz pripravljanih del k zakonu 1992/1535 o dohodnini, pridobiti davčne prihodke od davčno zmogljivih prejemnikov pokojninskih prejemkov, zmanjšati razliko med davčno obremenitvijo pokojninskih prejemkov in dohodkov iz dela ter spodbujati starejše ljudi, da ostanejo dalj časa delovno aktivni?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 18 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1)(c) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nacionalna zakonodaja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na dodatni davek na dohodke od pokojnine, spada na stvarno področje uporabe te direktive in ali je zato treba v sporu iz postopka v glavni stvari uporabiti načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, ki je določeno v členu 21(1) Listine.
- 19 Najprej je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča tako iz naslova in uvodnih izjav kot tudi iz vsebine in cilja Direktive 2000/78 razvidno, da se želi z njo vzpostaviti splošen okvir, ki zagotavlja enako obravnavanje „pri zaposlovanju in delu“ vseh oseb, tako da jim zagotavlja učinkovito varstvo pred diskriminacijo, ki temelji na enem od razlogov iz njenega člena 1, med katerimi je tudi starost (sodba z dne 26. septembra 2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 20 Področje uporabe Direktive 2000/78 je treba ob upoštevanju njenih členov 3(1)(c) in (3) 78 v povezavi z uvodno izjavo 13 te direktive razumeti tako, da ne zajema sistemov socialnega zavarovanja in socialnega varstva, katerih ugodnosti se ne štejejo za plačilo v smislu opredelitve tega pojma, ki velja pri uporabi člena 157(2) PDEU (sodba z dne 21. januarja 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, točka 20 in navedena sodna praksa).
- 21 Pojem „plačilo“ v smislu člena 3(1)(c) Direktive 2000/78 je treba nedvomno razlagati široko. Sodišče je tako štelo, da ta pojem zajema zlasti vse sedanje ali prihodnje prejemke v denarju ali naravi, ki jih delavec zaradi zaposlitve prejme od delodajalca, čeprav le posredno, in ne glede na to, ali jih prejme na podlagi pogodbe o zaposlitvi, zakonskih določb ali na prostovoljni podlagi (sodba z dne 12. decembra 2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, točka 28 in navedena sodna praksa). Poleg tega okoliščina, da se določeni prejemki izplačajo po prenehanju zaposlitve, ne izključuje tega, da imajo lahko značaj plačila v smislu zgoraj navedenih predpisov (sodba z dne 9. decembra 2004, Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, točka 35 in navedena sodna praksa).

- 22 Sodišče je tudi pojasnilo, da k prejemkom, opredeljenim kot plačilo, spadajo ravno tiste ugodnosti, ki jih delodajalec plača na podlagi delovnih razmerij, ki naj zagotovijo delavcem dohodek, čeprav v posebnih primerih ne opravljajo nobenega dela, določenega v njihovi delovni pogodbi. Poleg tega ni mogoče samo zato, ker take dajatve upoštevajo tudi socialnopolitične cilje, dvomiti o tem, da imajo te dajatve lastnost plačila (sodba z dne 9. decembra 2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 23 Sodišče je tako razsodilo, da so prejemki, dodeljeni na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja, ki je odvisen predvsem od zaposlitve zadevne osebe, povezani s plačilom, ki ga je prejela ta oseba, in spadajo na področje uporabe člena 157(2) PDEU (sodba z dne 7. januarja 2004, K. B., C-117/01, EU:C:2004:7, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 24 Vendar iz tega ne izhaja, da je treba šteti, da nacionalna zakonodaja, ki se nanaša na stopnjo obdavčitve dohodkov iz pokojnine, spada na področje uporabe Direktive 2000/78.
- 25 Najprej je treba navesti, da se spor iz postopka v glavni stvari ne nanaša na način ali na pogoje določitve višine prejemkov, ki se delavcu izplačajo na podlagi delovnega razmerja, ki ga je povezovalo z njegovim nekdanjim delodajalcem (sodba z dne 1. aprila 2008, Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, točka 46), ampak na stopnjo obdavčitve dohodkov iz pokojnine. Taka obdavčitev pa je zunaj delovnega razmerja in s tem zunaj določitve – kar je edino, kar ureja Direktiva 200/78 – „plačila“ v smislu te direktive in člena 157(2) PDEU.
- 26 Dodatni davek na dohodek od pokojnine, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki ni v nobeni zvezi s pogodbo o zaposlitvi, izhaja neposredno in izključno iz nacionalne davčne zakonodaje, ki se uporablja za vse fizične osebe, katerih dohodki od pokojnine po odbitku neobdavčenega zneska presegajo 45.000 EUR, kot je razvidno iz besedila člena 124, prvi in drugi odstavek, zakona 1992/1535 o dohodnini.
- 27 Zato nacionalna zakonodaja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na dodatni davek na dohodke od pokojnine, ne spada na področje uporabe Direktive 2000/78.
- 28 Nazadnje, v zvezi z določbami Listine, katerih razlago je zaprosilo predložitveno sodišče, zadostuje spomniti, da se v skladu s členom 51(1) Listine njene določbe uporabljajo za države članice, samo kadar izvajajo pravo Unije.
- 29 Ni pa sporno, da se z zakonom o dohodnini ne izvaja nobena določba prava Unije in da se nobena direktiva glede obdavčitve ne uporablja za položaj iz postopka v glavni stvari. Poleg tega, kot je razvidno iz točke 27 te sodbe, spor o glavni stvari tudi ne spada na področje uporabe Direktive 2000/78. Zato se v okviru tega spora ni mogoče učinkovito sklicevati na določbe Listine, za razlago katerih je bilo zaproseno s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe.
- 30 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da se člen 3(1)(c) Direktive 2000/78 razlaga tako, da nacionalna zakonodaja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na dodatni davek na dohodke od pokojnine, ne spada na stvarno področje uporabe te direktive in s tem tudi ne na področje uporabe člena 21(1) Listine.

Drugo in tretje vprašanje

- 31 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo in tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 32 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 3(1)(c) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu je treba razlagati tako, da nacionalna zakonodaja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na dodatni davek na dohodke od pokojnine, ne spada na stvarno področje uporabe te direktive in s tem tudi ne na področje uporabe člena 21(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Podpisi